

۲۰۱۵۲۰۴

حقوق مسئولیت بین المللی

تألیف:

جیمز کرافورد - آلن - سیمون اولسون

ترجمه:

دکتر امیرساعد وکیل

(عضو هیات علمی دانشگاه تهران)

عنوان و نام پدیدآور : حقوق مسئولیت بین‌المللی / تالیف (ویراستار):
 جیمز کرافورد، آلن پله، سیمون اولسون، (همکار
 ویراستار) کیت پارلت؛ ترجمه: امیر ساعد وکیل
 تهران: نشر میزان، ۱۳۹۸
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری : ۱۲۰۰ ص
 فروست
 نشر میزان : ۱۲۲۴
 شابک
 978-622-212-025-2

وضعیت فهرست‌نویسی : فیا.

موضوع
 مسئولیت دولت (حقوق بین‌الملل)
موضوع
 Government liability (International law)
شناسه افزوده
 کرافورد، جیمز ۱۹۴۸ - ویراستار
شناسه افزوده
 پل، آلن، ویراستار - Pellet, Alain
شناسه افزوده
 اولسون، سیمون، ویراستار - Olleson, Simon
شناسه افزوده
 پارلت، کیت، ۱۹۷۹ - ویراستار - Parlett, Kate
شناسه افزوده
 وکیل، امیر ساعد، ۱۳۵۹ - مترجم
 رده‌بندی جنگ
 ۱۳۹۸ ح/۷ / KZ۴۰۸۰
 رده‌بندی دی‌ری
 ۳۳۱/۲۶
 شماره کتابشناسی ملی
 ۵۵۲۱۱۵۵

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی‌برداری الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
 از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
 لطفاً در صورت مشاهده، موارد به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۱۲۲۴

نشر میزان

حقوق مسئولیت بین‌المللی
 جیمز کرافورد، آلن پله، سیمون اولسون
 (ترجمه: دکتر امیر ساعد وکیل)
 چاپ اول: تابستان ۱۳۹۸
 قیمت: ۱۶۰۰۰۰ تومان
 شمار: ۵۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۲-۰۲۵-۲

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعداز چهارراه سهروردی، خ کاووسی‌فر، کوچه نکبسا، پلاک ۳۲. تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱
 فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳. تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰
 واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴. تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱
 پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

فهرست مطالب

فهرست اختصارات	۵
مقدمه	۱۷
فصل ۱: تعریف مسئولیت در مورد بین الملل	۲۱
آلن پله	
فصل ۲: نظام مسئولیت بین المللی	۴۳
جیمز کرافورد	
فصل ۳: قواعد اولیه و ثانویه	۵۵
اریک داوید	
فصل ۴: توسعه حقوق مسئولیت از طریق رویه قضایی	۶۶
باتریک دپلِه	
فصل ۵: دکترین های مسئولیت دولت	۷۹
مارتی کاسکنیمی	
فصل ۶: تلاش های خصوصی برای تدوین	۹۱
لوسی لایتیه	

فصل ۷: کنفرانس ۱۹۳۰ لاهه ۱۰۲

کلمنتین بوریس

فصل ۸: کار گارسیا آمادور درباره مسئولیت دولتها در قبال زیان وارد شده به خارجیان... ۱۱۳
دانیل مولر

فصل ۹: مواد کمیسیون حقوق بین الملل درباره مسئولیت دولت ها بابت اعمال متخلفانه
بین المللی و متون مربوطه ۱۲۲
آلن پله

فصل ۱۰: مسئولیت آثار زیان بار اعمال منع نشده در حقوق بین الملل ۱۵۳
آلن بویل

فصل ۱۱: حقوق مسئولیت و حقوق معاهدات ۱۷۰
جو ورهون

فصل ۱۲: مسئولیت و منشور سازمان ملل متحد ۱۸۴
ورا گولند - دباس

فصل ۱۳: قانون خاص و رژیم های خودبسته ۲۲۰
و درک بیرو برو نوسا - رک پولکوفسکی

فصل ۱۴: مفهوم مسئولیت نرم؟ ۲۴۱
ژان - مارک سورل

فصل ۱۵: مناسبات بین حقوق مسئولیت در حقوق بین الملل و حقوق داخلی ۲۵۴
پیر ماری دوپویی

فهرست مطالب □ ۹

- فصل ۱۶: مرور بخش اول مواد راجع به مسئولیت دولت‌ها ۲۷۱
گیلبرت گیلانوم
- فصل ۱۷: عناصر یک عمل متخلفانه بین‌المللی ۲۷۹
بریژیت استرن
- فصل ۱۸: قواع انتساب: ملاحظات کلی ۳۱۸
لوییجی کوندورلی و کلاز کرس
- فصل ۱۹: ارکان دوان و م بودیت‌های اعمال کننده عناصر صلاحیت حاکمیتی ۳۴۱
جمشید ممتاز
- فصل ۲۰: انتساب رفتار به چند دولت و اثیر یک دولت در عمل دولت دیگر ۳۵۶
کریستین دومینیکه
- فصل ۲۱: جانشینی دولت‌ها و مسئولیت ۳۷۰
واسلاو میکولکا
- فصل ۲۲: مسئولیت سایر موجودیت‌ها: افراد خصوصی ۳۸۰
کریستین تاموشات
- فصل ۲۳: مسئولیت سایر موجودیت‌ها: دسته‌های مسلح و گروه‌های جنایتکار ۴۰۱
جرارد کاهن
- فصل ۲۴: مسئولیت سایر موجودیت‌ها: سازمان‌های غیردولتی ۴۱۸
انا - کارین لیندبلوم

فصل ۲۵: فعل ها و ترک فعل ها ۴۳۹

فرانک لتی

فصل ۲۶: منبع تعهد ۴۵۲

یومی نیشیمورا

فصل ۲۷: محتوای تعهد: تعهدات به وسیله و تعهدات به نتیجه ۴۵۹

کنستانتین پی اکونومیدس

فصل ۲۸: مدت محض ۴۷۵

ژان سالمون

فصل ۲۹: مناسبت حقوق و الزام ۴۸۲

پل تاورنیه

فصل ۳۰: جرایم بین المللی دولتها ۴۹۰

جیمز کرافورد

فصل ۳۱: ویژگی نقض ۵۰۵

پائولا گائتا

فصل ۳۲: مفهوم معاذیر رافع وصف متخلفانه ۵۱۴

ساندرا زورک

فصل ۳۳: رضایت ۵۳۰

عفیف بن منصور

فهرست مطالب □ ۱۱

فصل ۳۴: تبعیت از هنجارهای لازم‌الرعايه	۵۴۴
ماجا منارد	
فصل ۳۵: دفاع مشروع	۵۵۰
ژان مارک تووین	
فصل ۳۶: اقدامات متقابل	۵۷۰
هوبرت لزاfer	
فصل ۳۷: قوه قاهره	۵۷۸
سندرا زورک	
فصل ۳۸: اضطراب	۵۸۲
ساندرا زورک	
فصل ۳۹: ضرورت	۵۹۶
سارا هینکوت	
فصل ۴۰: مفهوم مسئولیت در غیاب یک عمل متخلفانه بین‌المللی	۶۰۳
ایکل مونتنجو	
فصل ۴۱: احراز مسئولیت برای پیامدهای زیان‌بار اعمال منع‌نشده در حقوق بین‌الملل	۶۲۰
فیلیپ گاتینگر	
فصل ۴۲: تعهد پیشگیری و اصل احتیاط	۶۳۰
گرهارد هافنر و ایزابل بوفارد	

فصل ۴۳: مرور بخش دوم مواد راجع به مسئولیت دولت‌ها ۶۵۲

رزالین هیگینز

فصل ۴۴: تعهد توقف عمل متخلفانه ۶۵۶

اولیور کورتین

فصل ۴۵: حصول اطمینان و تضمین عدم تکرار عمل متخلفانه ۶۶۳

ساندرین باریبه

فصل ۴۶: تعهد جبران خسارت ۶۷۹

بریژیت استرن

فصل ۴۷: اعاده وضع به حالت سابق ۶۹۴

کریستین گری

فصل ۴۸: اشکال مختلف جبران خسارت: فرمت ۷۰۷

جان بارکر

فصل ۴۹: جلب رضایت ۷۲۶

اریک وایلر و آلن پاپاکس

فصل ۵۰: تقسیم جبران خسارت بین نهادهای مسئول ۷۳۲

الکساندر اراخلاشویلی

فصل ۵۱: خسارات تنبیهی ۷۶۲

استفان ویتیچ

فصل ۵۲: تعهد عدم شناسایی یک وضعیت نامشروع ۷۷۷

مارتین داویدویچ

فهرست مطالب □ ۱۳

فصل ۵۳: تعهد عدم مساعدت به دولت مسئول ۷۹۳

نینا ه. ب. یورگزن

فصل ۵۴: تعهد همکاری ۸۰۴

نینا ه. - ب. یورگزن

فصل ۵۵: مسئولیت و سازمان جهانی تجارت ۸۱۴

ژوانا گومولا

فصل ۵۶: مسئولیت حقوق بین الملل محیط زیست ۸۳۳

سلین نگره

فصل ۵۷: داوری معاهده سرمایه گذاری و انتقال سید ۸۵۰

زاخاری داگلاس

فصل ۵۸: حقوق فضا ۸۸۵

ماتیاس فورتو

فصل ۵۹: انرژی هسته ای ۹۰۶

میشل مونتنجو

فصل ۶۰: مرور بخش سوم مواد راجع به مسئولیت دولت ها ۹۲۵

جیمز کرافورد

فصل ۶۱: مفهوم یک دولت زیان دیده ۹۳۴

جیورجیو گایا

فصل ۶۲: تعدد دولت های زیان دیده ۹۴۱

روزاریو هیوسا ویناخیا

فصل ۶۳: دولت‌هایی که در رعایت تعهد نقض شده نفی دارند..... ۹۵۱

جیورجیو گایا

فصل ۶۴: استناد به مسئولیت توسط سازمان‌های بین‌المللی..... ۹۶۲

اگلانتین کوجو

فصل ۶۵: افراد..... ۹۸۴

کریستین تاموشات

فصل ۶۶: مردم و ملیت‌ها..... ۹۹۴

آن - لوره ورس - شومت

فصل ۶۷: اعراض، رضایت و عدمی، مرور زمان مسقط حق..... ۱۰۱۲

کریستین جی تمز

فصل ۶۸: حمایت دیپلماتیک..... ۱۰۲۵

جان دوگارد

فصل ۶۹: داوری..... ۱۰۵۰

فردریک کولی

فصل ۷۰: توسل به دادگاه‌های بین‌المللی در موضوعات مربوط به مسئولیت..... ۱۰۵۸

گیلس کوترو

فصل ۷۱: تعریف اقدامات متقابل..... ۱۰۶۸

دنيس آلاند

فهرست مطالب □ ۱۵

فصل ۷۲: اقدامات متقابل در پاسخ به نقض‌های فاحش تعهدات در قبال جامعه بین‌المللی	۱۰۸۲
لینوس - الکساندر سیسیلیانوس	
فصل ۷۳: شرایط شکلی	۱۱۰۰
یوجی ایواساوا و نانوکی ایواتسوکی	
فصل ۷۴: تناسب	۱۱۱۰
راجر اوکیف	
فصل ۷۵: عامل زمان در اقدامات متقابل	۱۱۲۶
موریس کامتو	
فصل ۷۶: تعهدات مربوط به حقوق بشر و حقوق بشر - وستانه	۱۱۳۷
سیلویا بورلی و سیمون اولسون	
فصل ۷۷: تعهدات مربوط به توسل به زور و تعهدات ناشی از اجاره‌های لازم‌الرعايه حقوق بین‌الملل	۱۱۶۹
چارلز لین	
واژه‌نامه تخصصی	۱۱۸۱

وقتی کمیسیون حقوق بین‌الملل در سال ۱۹۴۸ متولد شد تا در راستای بند سوم ماده یک منشور سازمان ملل متحد، تدوین و توسعه تدریجی حقوق بین‌الملل را تشویق کند یکی از ۱۴ عنوانی که بران تا رین از سوی کمیسیون انتخاب شد مسئولیت دولت‌ها بود. در آن زمان، عجیب نبود که بررسی حقوق مسئولیت، منحصر به دولت‌ها بود هر چند دیدگاه‌هایی وجود داشت که جامعه ملل دارای شخصیت بین‌المللی است. ولی در واقع، دروازه نظام حقوقی بین‌المللی تا صدور نظر مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری در سال ۱۹۴۹ طی قضیه جبران خسارات وارد شده به خدمات سازمان ملل متحد، به روی سازمان‌های بین‌الدولی باز نشد و متعاقب آن، سایر اشخاص حقوقی و حقوقی، این نظام حقوقی راه پیدا کردند. هرش لایترباخت با اینکه یکی از نخستین و مشهورترین محققان شناسایی افراد بعنوان تابع حقوق بین‌الملل بود، در سال ۱۹۴۷ به رشته تحریر درآورد که: «بعنوان یک قاعده، تابعان حقوق و تکالیف نشأت گرفته از حقوق ملل، فقط و منحصرأً دولت‌ها هستند» بر اساس همین دیدگاه غالب، مسئولیت دولت‌ها، کل حوزه مسئولیت بین‌المللی را بخود اختصاص می‌داد.

در طلیعه قرن بیست و یکم، تصویر جدیدی پدیدار شد. به رغم اینکه نظام حقوقی بین‌المللی اصولاً تحت کنترل دولت‌ها بود، طیف وسیعی از بازیگران بطور مستقیم، نه تنها روابط بین دولت‌ها را به نظم کشیدند، روابط بین دولت‌ها و افراد، روابط بین سازمان‌های بین‌الدولی و افراد، روابط بین دولت‌ها و شرکت‌ها و روابط بین سازمانهای بین‌الدولی و سازمان‌های غیردولتی را نیز قاعده مند کردند. وقتی کمیسیون حقوق بین‌الملل در سال ۲۰۰۱ به تهیه متن پیش‌نویس مواد مسئولیت دولت‌ها نزدیک می‌شد، کار بر موضوع حمایت دیپلماتیک را نیز شروع کرده بود که ناظر بر استناد به مسئولیت در رابطه با زیان‌های وارده به اتباع بود و یک سال بعد، کار بر موضوع مسئولیت سازمان‌های بین‌المللی را آغاز کرد. البته طرح‌های دیگری نیز در کمیسیون حقوق بین‌الملل وجود دارد که به جنبه‌های دیگری از مسئولیت بین‌المللی می‌پردازند که از جمله می‌توان طرح‌های مربوط به مسئولیت مدنی ناشی از صدمات فرامرزی را نام برد. وقتی صحبت از مسئولیت بین‌المللی می‌کنیم، از همه این

روابط حرف می‌زنیم.

این مجموعه، تنها به نقد پیش‌نویس مواد مسئولیت دولت‌ها مورخ سال ۲۰۰۱ نمی‌پردازد بلکه پیش‌نویس مواد مربوط به حمایت دیپلماتیک مورخ سال ۲۰۰۶ و پیش‌نویس مواد مسئولیت سازمان‌های بین‌المللی که قرائت نخست آن در سال ۲۰۰۹ تصویب شد را هم مورد بررسی قرار داده و به مسایل مختلفی که ممکن است در رابطه با مسئولیت بین‌المللی در نظام حقوقی بین‌المللی مطرح شود، می‌پردازد. انتشار این کتاب، وجهی از خاتمه یک پروژه طولانی دو زبانه است که در سال ۲۰۰۱ بعد از تصویب پیش‌نویس مواد راجع به مسئولیت دولت‌ها آغاز گردید که به موازات آن، نسخه فرانسوی این کتاب نیز منتشر شده است. کمیته راهبردی تدوین این کتاب، طی چهار سال، بحث و بررسی در مورد محتوای فصول و تعیین نگارندگان هر فصل و نهایتاً نگارش متن به فعالیت پرداخت و بنظر می‌رسد می‌تواند الگوی بسیار شایسته‌ای برای ته آثار فاخر حقوقی در کشور ما با توجه به گستره رو به رشد جامعه فرهیخته دانشگاهی، پژوهشگران و وکلا باشد.

پروژه ترجمه این کتاب به زبان فارسی نیز تحت هدایت اینجانب از همان هفته نخست انتشار این کتاب در بازار نشر ایران با آغاز شد که با مساعدت جناب آقای دکتر محمد علی ضمیری، سرپرست وقت شعبه پارسی مرکز امور حقوقی بین‌المللی ریاست جمهوری، یک مجلد از کتاب تهیه شد تا بلافاصله سن کتاب و داوطلبین توزیع و مورد ترجمه قرار گیرد. قریب به ۲۵ نفر از دانشجویان، دوستان و مکاران اینجانب برای مشارکت در این پروژه ترجمه اعلام آمادگی کردند که بدلائل مختلف راجع به معذوریت‌های شخصی، سایر اشتغالات کاری و کیفیت نامطلوب برخی ترجمه‌های دانشنامه، متن نهایی منتشر شده که اکنون در برابر دیدگان شما مخاطب ارجمند قرار می‌گیرد با مساعدت عده محدودتری تکمیل شد. روش کار برای ترجمه کتاب به این ترتیب بود که علاوه بر شخصی که شخصاً اقدام به ترجمه آنها نمود، سایر فصل‌ها بین داوطلبین توزیع شد و بتدریج نمایندگان چند باره مواعد تکمیل ترجمه‌ها، نسخه اول ترجمه تهیه شد. سپس به کمک چند نفر از اعضای گروه، ترجمه‌ها تکمیل شد و در نهایت، کل متن کتاب مورد بازبینی و اصلاح اینجانب قرار گرفت.

البته با کمال تأسف، دو دلیل دیگر موجب شد تا نهایی شدن پروژه ترجمه با تأخیر بسیار مواجه شود. از یک طرف، فوت جانگداز پدر عزیز و بزرگوارم که همواره حامی بی‌همتایی برای فعالیت‌های علمی‌ام بود، رفق و روحیه تمرکز بر کار را از من ستاند؛ و از طرف دیگر، تصمیم اینجانب برای تحصیل در خارج از کشور و مشغله‌های ناشی از آن، بقدر کافی من را از ادامه این طرح دور کرد. به هر ترتیب، اکنون این کار را به محضر کلیه علاقمندان تقدیم

می‌نمایم و بابت همه کاستی‌های آن از شما پوزش می‌طلبم.
در ذیل، اعضای گرامی گروه همکار، برای ترجمه این کتاب به ترتیب حروف الفبا معرفی می‌گردند:

بیتا موسوی - کارشناس ارشد حقوق بشر، دانشگاه تهران
حسن‌راشدی اشرفی - کارشناس ارشد حقوق جزا و دانشجوی حقوق تجارت بین‌الملل،
دانشگاه لازار اسکله‌ستان

زهرآ تحصیلی - کارشناس ارشد حقوق بین‌الملل، دانشگاه سافولک آمریکا
زهرآ سادات طایلی یزدیان - کارشناس ارشد حقوق بین‌الملل، دانشگاه مفید قم
ستاره ساعی عراقی - کارشناس ارشد حقوق دانشگاه هاروارد آمریکا
سعید سراجی - کارشناس ارشد حقوق بشر، دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه
علی بیضایی - کارشناس ارشد اوری تجاری بین‌المللی
فاطمه فتح‌پور - دکترای حقوق بین‌الملل، دانشگاه شهید بهشتی
فهیمة مرادی - کارشناس ارشد حل فصل اختلافات، دانشگاه ژنو سوئیس
مرضیه قلندری - دانشجوی دکترای حقوق بین‌الملل عمومی، دانشگاه شهید بهشتی
موسی صالحی کیا - کارشناس ارشد حقوق بشر، دانشگاه علامه طباطبائی
ناصر آسیابی پور ایمانی - کارشناس ارشد حقوق بین‌الملل، دانشکده روابط بین‌الملل
وزارت امور خارجه

نفیسه ارغنده پور - دکترای حقوق بین‌الملل، دانشگاه تهران
نگار نباتی - کارشناس ارشد حقوق بین‌الملل، دانشگاه مفید قم

دکتر امیر ساعد وکیل

عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

بهار ۱۳۹۸